

Η ΑΡΧΑΙΟΚΑΠΗΛΙΑ ΚΑΙ
ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗ
ΤΗΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑΣ
ΠΟΛΙΤΣΤΙΚΗΣ
ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ

Η κλοπή της ιστορίας

Η έκθεση με θέμα «Η κλοπή της ιστορίας» που διοργανώθηκε από την Hathor Productions Ltd και φιλοξενήθηκε στο αρχαιολογικό μουσείο στην Λευκωσία και στη συνέχεια στην Αθήνα στο Μουσείο Μπενάκη φέρνει στην επιφάνεια για ακόμη μια φορά το σοβαρό θέμα της αρχαιοκαπηλίας στον κόσμο και την εμπορευματοποίηση της παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς. Κατά τη διάρκεια της παρουσίασης της έκθεσης «Η κλοπή της ιστορίας» στο Μουσείο Μπενάκη παρουσιάστηκε και η έκδοση «Αρχαιοκαπηλία και εμπόριο αρχαιοτήτων. Μουσεία, έμποροι τέχνης, οίκοι δημοπρασιών ιδιωτικές συλλογές». Μια πραγματικά άκρως ενδιαφέρουσα δουλειά του Ανδρέα Αποστολίδη που πραγματεύεται το τόσο σημαντικό θέμα της λεηλασίας της παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς και τα κυκλώματα αρχαιοκαπηλίας.

Οι διοργανωτές της έκθεσης είχαν σαν στόχο να ενημερώσουν το ευρύ κοινό για την έκταση της αρχαιοκαπηλίας στις μέρες μας. Την απειλή που υφίσταται η Ευρωπαϊκή πολιτιστική κληρονομιά αλλά και να εξηγήσουν γιατί ένα αρχαίο αντικείμενο, προϊόν λαθρανασκαφής είναι ένα αντικείμενο χωρίς ιστορική αξία, αν αυτό απομακρυνθεί από τον ζωτικό του χώρο. Παράλληλα δε να προτείνουν τρόπους δράσης για την καταπολέμηση της αρχαιοκαπηλίας σε τοπικό, εθνικό και Ευρωπαϊκό επίπεδο. Να συνδράμουν στην επικοινωνία και την έναρξη ενός δημόσιου διαλόγου μεταξύ αρχαιολόγων, πολιτικών, δημοσιογράφων, μουσείων και συλλεκτών αρχαίων αντικειμένων για το τόσο σοβαρό αυτό θέμα.

Η κραυγή απόγνωσης και θλίψης της Διευθύντριας

του Κρατικού Μουσείου της Βαγδάτης που λεηλατήθηκε κατά τη διάρκεια του πολέμου στο Ιράκ δεν φαίνεται να συγκίνησε καθόλου τη διεθνή κοινότητα και τον πολιτισμένο κόσμο την ίδια ώρα που οι άδειες αιθουσές του Μουσείου προβάλλονταν από τα Διεθνή ειδησεογραφικά πρακτορεία. Είχαν

προηγηθεί η λεηλασία της παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς κατά τη διάρκεια του πολέμου στη Γιουγκοσλαβία, του Μουσείου της Μονρόβια που έμεινε κι αυτό χωρίς περιεχόμενο, όπως και ένα μέρος του Μουσείου της Καμπούλ. Η τύχη των μουσειακών συλλογών που λεηλατούνται κατά τη διάρκεια πολεμικών συγκρούσεων και η ταχύτατη εμφάνιση των αντικειμένων στην αγορά τέχνης, αποτελεί ένα μεγάλο θέμα στην υπόθεση της αρχαιοκαπηλίας. Για το λόγο αυτό το ICOM έχει εκδώσει την κατεπείγουσα κόκκινη λίστα για τις αρχαιότητες που βρίσκονται σε κίνδυνο και προσέρχονται από το Ιράκ (Emergency Red List of Iraqi Antiquities at Risk), στην οποία περιλαμβάνονται τα κλεμμένα από το αρχαιολογικό μουσείο της Βαγδάτης αντικείμενα και άλλους αρχαιολογικούς χώρους της χώρας. Μεγάλης κλίμακας υπαρπηγή του πολιτισμού των χωρών που κατέκτησαν σημειώθηκε παλαιότερα και από τους Άγγλους και Γάλλους αποικιοκράτες. Το περιεχόμενο των μεγάλων Αιγυπτιακών αιθουσών στο Λούβρο και το

MAXH

Κυριακή, 19 Νοεμβρίου 2006, p. 16

Η κλοπή

Βρετανικό Μουσείο είναι ενδεικτικές της λεηλασίας της πολιτιστικής κληρονομιάς της Αιγύπτου. Η αποκάλυψη του σκανδάλου στο Μουσείο του ιδρύματος Ζιάν Πβόλ Γκετί στο Λος Άντζελες, ενός από τα πλουσιότερα ιδρύματα στον κόσμο, προκάλεσε σοκ στην παγκόσμια κοινότητα. Σε δημοσίευσμά τους οι Los Angeles Times αναφέρουν ότι τα μισά από τα εκθέματα της συλλογής αρχαιοτήτων του μουσείου έχουν αγοραστεί παράνομα ή από αμφίβολου προελεύσεως εμπόρους αρχαιοτήτων.

Ο επαναπατρισμός του άκρου πέλματος ανδρικής μορφής λίθου VIII της Βορείου Ζωοφόρου του Παρθενώνα σηματοδοτεί μια νέα περίοδο στην προσπάθεια για την καταπολέμηση της αρχαιοκαπηλίας στον κόσμο, αλλά παράλληλα και για τον επαναπατρισμό αρχαιοτήτων.

Το 1983 η Ελλάδα υπέβαλε αίτημα προς την Αγγλική κυβέρνηση για την επιστροφή των μαρμάρων του Παρθενώνα που είχαν κλαπεί από τον Λόρδο Έλγιν στις αρχές του δέκατου όγδοου αιώνα και τώρα είναι το «καμάρι» του Βρετανικού Μουσείου και αποτελούν «αναπόσπαστο» κομμάτι του. Ο Μανώλης Ανδρόνικος έγραψε ότι «Ο διαμελισμένος Παρθενώνας στέκεται ηλυδία λίθος που ελέγχει το πνευματικό ήθος αυτών που λεν ότι τον θαυμάζουν». Η Κυπριακή Βουλή σε συνεδρία της στις αρχές του Νοέμβρη του 2006 ομόφωνα ψήφισε την αξίωση της επιστροφής των μαρμάρων του Παρθενώνα θέ-

λοντας να συνδράμει στην ευρύτερη προσπάθεια άσκησης πίεσης προκειμένου το Βρετανικό Μουσείο να επιστρέψει τα γλυπτά του Παρθενώνα. Το λεύκωμα που φέρει τον τίτλο «Κύπρος. Η λεηλασία ενός πολιτισμού» που εκδόθηκε παλαιότερα από την Βουλή των Ελλήνων αφορά την καταστροφή του δικού μας πολιτισμού στα κατεχόμενα από την Τουρκία Κυπριακά εδάφη. Αποκαλύπτει το μέγεθος της βίαιης προσπάθειας εξάλειψης της συλλογικής και ιστορικής μνήμης την σύλληψη και τον πολιτιστικό αφανισμό των κατεχομένων. Στην προσπάθεια καταπολέμησης της παράνομης διακίνησης αρχαιοτήτων στον κόσμο σημα-

της Ι
αλλε
έχει
αφο
γών
the il
Βασ
λούν
πρέτ
να π
μετσ
θρα
Ο πς

Η κραυγή απόγνωσης και θλίψης της Διευθύντριας του Κρατικού Μουσείου της Βαγδάτης που λεηλατήθηκε κατά τη διάρκεια του πολέμου στο Ιράκ δεν φαίνεται να συγκίνησε καθόλου τη διεθνή κοινότητα και τον πολιτισμένο κόσμο

ντική είναι και η συμβολή τόσο της ΟΥΝΕΣΚΟ όσο και άλλων Οργανισμών όπως του Διεθνούς Συμβουλίου Μουσείων (International Council of Museums - ICOM) που ιδρύθηκε το 1946 ως κραυγή αγωνίας για την τύχη της πολιτιστικής κληρονομιάς που είχε σοβαρά απειληθεί από τις καταστροφές του Β' Παγκοσμίου Πολέμου αλλά και του κέντρου ερευνών παράνομων αρχαιοτήτων του Πανεπιστημίου Κέμπριτζ. Το ICOM στην προσπάθεια του να διαχειριστεί το σοβαρό πρόβλημα

προσ
της Ι
σε αι
ράνε
Αμερ
δοψ

* Ο Γ
Γρας

της παρανομής οιακίνησης πολιτιστικών αγαθών αλλά και την προστασία των μουσειακών συλλογών έχει θεσπίσει ένα κώδικα δεοντολογίας που κύρια αφορά τον εμπλουτισμό των μουσειακών συλλογών (ICOM measures concerning the fight against the illicit traffic of cultural property).

Βασικά εργαλεία στην προσπάθεια αυτή αποτελούν η Σύμβαση της ΟΥΝΕΣΚΟ για τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν έτσι ώστε να απαγορευθεί και να παρεμποδισθεί η εισαγωγή, η εξαγωγή και η μεταβίβαση παράνομης ιδιοκτησίας πολιτιστικών θησαυρών (1970) και η Σύμβαση UNIDROIT (1995).

Ο πολιτισμός έχει αποτελέσει εργαλείο της προ-

παγάνδας της Τουρκοκυπριακής λεγόμενης «Προεδρίας της Δημοκρατίας» η οποία πρόσφατα έχει εκδώσει πολυτελές λεύκωμα που συνοδεύεται με CD-ROM το οποίο αναφέρεται ψευδώς στη «ληηλασία των θρησκευτικών και πολιτικών μνημείων από τους Ελληνοκύπριους στις ελεύθερες περιοχές» και το οποίο έχει διανεμηθεί ευρέως στην Κύπρο και στο εξωτερικό. Μια

προσπάθεια που σαν στόχο έχει τη συγκάλυψη της κλοπής από τους Τούρκους λαθρεμπόρους σε συνεργασία με το κατοχικό καθεστώς και το παράνομο δίκτυο αρχαιοκαπηλίας στην Ευρώπη και Αμερική. Το λεύκωμα υπογράφεται από τον ψευδοπρόεδρο Μεχμέτ Αλή Ταλάτ.

* Ο Θανάσης Τσώκος είναι μέλος του Πολιτικού Γραφείου του Δημοκρατικού Συναγερμού.

ΙΟΥ
' 11